

SDÍLENÁ EKONOMIKA V SEKTORU CESTOVNÍHO RUCHU A UBYTOVÁNÍ A JEJÍ VLIV NA PROBLEMATIKU MÍSTNÍCH POPLATKŮ

JUDR. ZDEŇKA JIRÁSKOVÁ – VEDOUCÍ ODDĚLENÍ 3903 – SPRÁVNÍ ČINNOSTI V OBLASTI
POPLATKŮ

MINISTERSTVO FINANCÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

ODBOR 39 - SPRÁVNÍ ČINNOSTI

Sdílená ekonomika a možnosti její regulace

Sdílená ekonomika - je živelným fenoménem, který vznikl, roste a vyvíjí se navzdory současnému právnímu řádu a regulatornímu prostředí.

- představuje možnost, jak maximalizovat využití ladem ležících statků
- může ale poskytovat prostor pro rozvoj šedé ekonomiky
- nejvýznamnějším způsobem se projevuje v ubytovacím a dopravním sektoru

Sdílená ekonomika vyvolává otázky z pohledu daňové správy, bezpečnosti, možnosti reklamování, vymáhání náhrady škody, dodržování hygieny apod..

Negativa sdílené ekonomiky

- nedochází k vytváření nového trhu, ale přebírá zákazníky tradičním poskytovatelům služeb
- obcházení platné regulace podnikání
- ne vždy důsledné plnění daňových povinností
- vytváření nerovného konkurenčního prostředí
- dochází u poskytovaných služeb ke spojení dvou neznámých partnerů (ne jako v sousedských vztazích) přes zprostředkovatele tzv. platformy

Doporučení EU

- vnímat aktivity spojené se sdílenou ekonomikou jako alternativní model poskytování služeb
- stanovit jasná pravidla pro rozlišení, zda se jedná o příležitostné sdílení nebo sdílení profesionální
- pro účely podchycení sdílené ekonomiky jsou stávající daňové prostředky vyhovující

Navrhované řešení EU

- Stanovit pravidla pro poskytování služeb v sektoru krátkodobého ubytování
- Zajistit rozhodovací pravomoc municipalitám, které mají mnohdy lepší přehled o turistické návštěvnosti konkrétní oblasti.
- Musí docházet k ochraně oprávněných zájmů
 - **státu** – opatření proti daňovým únikům
 - **obcí** – doplácení občanů za nedůsledné vybírání ubyt. poplatků a poplatků za svoz odpadu
 - investují do infrastruktury – parky, sport, cyklostezky apod.
- Daňové povinnosti plynoucí z příjmů, DPH, popř. poplatky mají plnit jak poskytovatelé, tak organizátoři (zprostředkovatelé) – platformy,
- Vyzývá ke spolupráci s příslušnými interními orgány (správními orgány) pro registraci ekonomických aktivit (dle charakteru sdílení) a usnadnění výběru daní

Stanovisko OECD

- sdílená ekonomika vyvolává expanzi a rozvoj cestovního ruchu
- vyzývá k přehodnocení stávajících právních předpisů a stávajících regulačních rámců
- zavedení určitou formu „ubytovací daně“

Cestovní ruch a sdílené ubytování

V současné době ubytovací služby nabízí celá řada subjektů

- **tradiční poskytovatelé hromadných ubytovacích služeb**
(hotely, motely, penziony, botely, kempy)
- **zprostředkovatelé nabídky hromadných ubytovacích zařízení**
(Trivago, Booking)
- **krátkodobé služby sdíleného ubytování – neformální ubytování**
(byty, rodinné domy, stavby pro rodinnou rekreaci)

Služby sdíleného ubytování se dále dají dělit dle hlediska, zda ubytování přinese ubytovateli zisk, či nikoli (ubytovává zadarmo).

V rámci sdíleného ubytování existuje riziko nedodržování základních právních předpisů, které platí pro tradiční poskytovatele ubytovacích služeb, nejsou placeny daně a poplatky, není vedena evidenční ani domovní kniha, je porušován zák. o pobytu cizinců na území ČR.

Tradiční poskytovatelé ubytování- stavba ubyt. zařízení

Stavba ubytovacího zařízení – stavba nebo její část, kde je poskytováno ubytování a služby s tím spojené
- není bytový a rodinný dům a stavba pro rodinnou rekreaci

Ubytovací zařízení se zařazují do kategorií podle druhů:

- a) **Hotel** – *nejméně 10 pokojů, vybavené pro přechodné ubytování a služeb s tím spojených*
- b) **Motel** – *stejně jako hotel s tím, že je určen pro motoristy*
- c) **Penzion** – *s nejméně 5 pokoji s omezeným rozsahem spol. a doplňkových služeb*
- d) **ostatní ubytovací zařízení** – *ubytovny, koleje, svobodárny, internáty, kempy, skupiny chat a bungalovů, vybavené pro přechodné ubytování*

Povinnosti tradičních poskytovatelů ubytovacích služeb

- disponovat minimálně živnostenským listem
- mít provozní řád, který schvaluje přísl. hygienická správa (*netýká se bytů, RD, staveb pro rodinnou rekreaci, kde je nahrazeno jednoduššími požadavky*)
- splňovat technické požadavky (*nejmenší plocha pokoje, koupelna, WC, větrání*)
- evidence návštěvníků (*pro účely místních poplatků, cizinců pro cizineckou policii*)
- ekologické požadavky (*likvidace odpadů, třídění odpadů, splachování*)
- zabezpečení bezpečnostních podmínek (*především protipožární předpisy*)
- dodržování autorských práv (*rozhlas, televize – smlouva s OSA*)

Model sdílení ubytovacích služeb

Byt, část rodinného domu nebo stavbu k rodinné rekreaci stále častěji

- poskytuje občan
- jinému občanovi
- za úplatu
- zejména formou online spojení nabídky a poptávky mezi občany

Zprostředkovatel krátkodobého ubytování – operátor (*např. Airbnb*) – spojí nabídku a poptávku tj. vykonává ve zprostředkovací službu.

V Praze je podíl současné nabídky Airbnb 51% na celkové kapacitě počtu lůžek

Nabídka Airbnb – 95.502 lůžek hromadná ubytovací zařízení – 91.059 lůžek

Subjekty nabízející prostory pro přechodné ubytování ne vždy přiznávají své příjmy a platí poplatky z ubytování.

To se nelíbí - tradičním poskytovatelům ubytování – provozovatelé hotelů, penzionů
- správcům daní a poplatků

Akční plán pro sdílenou ekonomiku a rozvoj digitálního trhu

Za účelem plnění AP byla Vládou ČR schválena **Analýza sdílené ekonomiky a digitálních platforem.**

Analýza - prošla připomínkovým řízením

vláda uložila členům vlády a vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy úkoly

Především uložila identifikovat a **vytvořit přehled relevantních právních předpisů a jejich ustanovení, která je nezbytné upravit za účelem regulačního ukotvení služeb tzv. sdílené ekonomiky.**

Ministři financí a ministři vnitra uložila **analyzovat možnosti vymahatelnosti místních poplatků i pro subjekty tzv. sdílené ekonomiky a výsledek těchto prací postoupit koordinátorovi digitální agendy.**

Vláda doporučila hejtmanům a jejich municipalitám, aby se řídili usnesením vlády a spolupracovali na jeho naplnění.

Plnění Usnesení vlády č. 615

V poskytování ubytovacích služeb se problematika dotýká

- *Zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů*
- *Zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů*

Přehled existujících kontrolních a evidenčních nástrojů orgánů státní správy v oblasti místních poplatků

- *§ 14a ZMP – ohlašovací povinnost poplatkového subjektu*
- *§ 14 ZMP - stanovení lhůt pro plnění ohlašovací povinnosti*
- *§ 3 a § 7 ZMP povinnost vést evidenční knihu*
- *§ 11 ZMP, stanovení poplatku a možnost zvýšení*
- *§ 16 ZMP – využívání referenčních údajů ze základního registru obyvatel a údaje z informačního systému evidence obyvatel a údaje z informačního systému cizinců*
- *§ 247 DŘ pořádková pokuta*
- *§ 247a DŘ pokuta za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy*
- *§ 57 DŘ – poskytování informací správci daně*
- *§ 80 a násl. DŘ místní šetření,*
- *§ 85 a násl. DŘ daňová kontrola*
- *§ 79 a násl. DŘ, vysvětlení*
- *výměna informací podle zákona o mezinárodní spolupráci při správě daní,*

Plnění Usnesení vlády č. 615

Analýza možnosti vymahatelnosti místních poplatků i od subjektů tzv. sdílené ekonomiky

- právní zakotvení ekonomické autonomie místní samosprávy
- ekonomická autonomie obcí – právo na přiměřené vlastní zdroje

Předpoklady vymahatelnosti

- U správců místních poplatků – informační činnost vůči popl. subjektům
 - realizace vyhledávací činnosti
 - důsledné využívání institutů pro vybírání a vymáhání poplatků
 - zajištění možnosti získávat spolehlivá data, pokud jde o identifikaci popl. subjektů a rozsahu poskytování služeb
- U zprostředkovatele ubytovacích služeb – stanovit povinnost součinnosti a poskytování info správci poplatku
 - povinnost informovat o povinnosti dodržování PP zejména plnění ohlašovací povinnosti a placení poplatků
- U ubytovatele – splnit ohlašovací povinnost
 - povinnost informovat o platební povinnosti ubytovanou osobu
 - vybrat poplatek od ubytované osoby a ve lhůtě stanovené obcí odvést správci poplatku

Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt

Platí FO, která

- pobývá v lázeňském místě nebo místě soustředěného turistického ruchu
- přechodný pobyt je za úplatu
- za účelem rekreace nebo léčení

ZMP vymezuje osoby, které jsou z určitých sociálních důvodů od poplatku osvobozeny.

Poplatek vybírá ubytovatel, který je v postavení plátce, má povinnost vést evidenční knihu.

Sazba poplatku je až 15 Kč za osobu a den, pokud není dnem příjezdu. Může být stanoven paušální částkou za týden, měsíc nebo rok.

Poplatková povinnost není vázána na typ zařízení (stavby) , ve které lze poskytnout ubytování. Poplatek lze vybírat i za poskytování ubytování v rámci sdílené ekonomiky.

Problém

- nejsou sdílena potřebná data
- nedostatečná informovanost poplatkových subjektů
- nedostatečná vyhledávací činnost správců poplatků

Poplatek z ubytovací kapacity

Platí FO nebo PO, která ubytování poskytla v zařízeních určených pro přechodné ubytování za úplatu. Takovým zařízením není – byt

- rodinný dům
- stavba pro rodinnou rekreaci

Poplatku ve smyslu ZMP nepodléhá ubytovací kapacita v zařízeních, která slouží studentům a žákům, zdravotním, sociálním a charitativním účelům.

Sazba poplatku je až 6 Kč za každé využití lůžko a den. Může být po dohodě s poplatníkem roční paušální částkou.

Problém

- poplatková povinnost není vázána na typ zařízení (stavby), ve které lze poskytnout ubytování
- povinnost platit poplatek je v podstatě přenášena na ubytované osoby
- poplatek nelze vybírat v rámci sdílené ekonomiky

Podle informací Ministerstva vnitra, které je dozorovým orgánem nad zákonností obecně závazných vyhlášek, byl zaveden

- **místní poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt** v roce 2015 v 302 obcích,
v roce 2016 v 325 obcích,
v roce 2017 v 334 obcích
- **místní poplatek z ubytovací kapacity** v roce 2015 v 736 obcích,
v roce 2016 v 809 obcích,
v roce 2017 v 828 obcích.
- **Oba poplatky byly zavedeny** v roce 2015 v 625 obcích,
v roce 2016 v 673 obcích,
v roce 2017 v 681 obcích.

Návrh legislativního řešení

Nahrazení místního poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt a místního poplatku z ubytovací kapacity jedním „turistickým“ (pobytovým) poplatkem

Nový poplatek vymezit tak, aby povinnými osobami byli „návštěvníci“, tj. fyzické osoby pobývající v obci

- v ubytovacím zařízení, bytě, rodinném domě, stavbě pro rodinnou rekreaci, apod.
 - přechodně
 - za úplatu
 - za účelem léčení, rekreace a turistiky, které se po ukončení pobytu vrací do místa svého obvyklého pobytu.
- stanovit jasně daňověprávní prvky poplatku
- stanovit sazbu poplatku tak, aby nedošlo k výraznému snížení výnosu do rozpočtu obcí

To vyžaduje:

- zajištění řádného legislativního procesu s meziresortním připomínkovým řízením
- zpracování hodnocení dopadů regulace (RIA)

Možnosti mezinárodní spolupráce při správě místního poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt

1. výměna informací na žádost dle zákona č. 164/2013 Sb., o mezinárodní spolupráci při správě daní
 - nelze požadovat informace bez identifikace daňových subjektů, kterých se mají požadované informace týkat, takováto žádost je ze strany dožádaného státu odmítnuta
 - správce poplatku by měl vytvořit seznam subjektů, které v inzerátech nabízejí ubytování na území obce (nemusí být vlastníkem nemovitosti poskytované k ubytování)
 - žádost o informace by pak byla formulována ve vztahu ke konkrétnímu internetovému zprostředkovateli

2. možnost žádat o informace poskytovatele platebních služeb
 - po implementaci směrnice 2016/2258/EU do daňového řádu (§ 57)
 - bude možné, aby správce daně ve vztahu k digitálním zprostředkovatelům získal informace o peněžních účtech a pohybu peněžních prostředků na nich

Prolomení povinnosti mlčenlivosti dle daňového řádu

K případné žádosti správce poplatků o poskytnutí informací od finančních orgánů

Finanční správa vlastní vyhledávací činností získala výpis z bankovního účtu zprostředkovatele, prostřednictvím kterého je ubytovatelům nabízejícím krátkodobé ubytování vyplácena jejich odměna nařízením 904/2010/EU o správní spolupráci a boji proti podvodům v oblasti DPH).

Probíhá identifikace majitelů bankovních účtů, na které jsou připsány platby z bankovního účtu zprostředkovatele.

Ust. § 25 odst. 5 písm. a) stanoví, že o porušení mlčenlivosti nejde, poskytne-li úřední osoba informace úřední osobě téhož nebo jiného správce daně pro výkon jeho pravomoci.

O sdělení údajů lze požádat nejen v rámci zahájeného konkrétního daňového řízení, ale i v rámci vyhledávací činnosti, která se uplatní též při vyhledávání daňových subjektů (§ 78 odst. 4 DŘ)

Finanční správa by měla poskytnout údaje pouze v rozsahu nezbytném pro vyhledávání daňových subjektů, u nichž je správcem místních poplatků konkrétní obecní úřad (žadatel) tj. jméno, příjmení, bydliště. Další údaje (č. bankovního účtu, bankovní transakce) lze poskytnout až po té, co obecní úřad dojde k závěru, že konkrétní osoba je povinna k místnímu poplatku.

Dotazy MF

1. Jsou ve Vašem statutárním městě zavedeny místní poplatky LRP a z UK ?
2. Je ve Vašem statutárním městě zaveden pouze jeden z uvedených místních poplatků, uveďte proč?
3. Co nejvíce ztěžuje výkon správy uvedených místních poplatků?
4. Uveďte nejčastější příčiny neplnění poplatkové povinnosti ze strany povinných subjektů.
5. Uveďte počet úředníků, kteří zajišťují správu místních poplatků ve Vašem městě.